

Nederlandsch Economisch-Historisch Archief
Cruquiusweg 31 - 1019 AT Amsterdam

Jaarverslag 2002

Verslag van het bestuur

1 - Algemeen

In 2002 werden drie onderzoeksprojecten van het NEHA met een publicatie afgerond. De studie over het familiebedrijf Van Gelderen van Francisca de Haan laat zien hoe een Joodse familie zich met zijn textielbedrijf een plaats verwierf in de Twentse textielindustrie. Het boek van Jan Peet en Elise van Nederveen Meerkerk analyseert hoe het Philips Pensioenfonds vanaf onzekere eerste stappen uitgroeide tot een belangrijke financiële macht. Henk den Heijers korte studie belicht de invloed van de VOC op het tot stand komen van de vroege aandelenhandel. Met het laatste werk droeg het NEHA in 2002 een steentje bij aan het VOC-jaar. De NEHA collecties groeiden en werden verder toegankelijk gemaakt. De web site van het NEHA werd opnieuw sterk verbeterd en uitgebreid. Opnieuw is het bestuur het IISG dank verschuldigd voor de inzet van IISG-personeel bij het verbeteren van de web site, in het bijzonder die van drs Co Seegers, die bovendien de antiquarische acquisitie verzorgde.

Het ledental bleef ongeveer gelijk. De Vereniging NEHA telde per 31 december 399 leden (2001: 397).

2 - Financiën

In de bijlagen bij dit verslag zijn de balans, de staat van baten en lasten en de toelichtingen daarop over het boekjaar 2002 te vinden. Deze zijn voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring. Ook de begroting 2003 is als bijlage opgenomen. Het boekjaar 2002 werd opnieuw afgesloten met een bescheiden batig saldo.

Ook dit jaar functioneerde het NEHA mede dankzij de inzet van staf van het IISG. Het bestuur besloot in december om de relatie tussen IISG en NEHA opnieuw in beschouwing te nemen.

Dat element kwam ook aan de orde in overleg tussen het bestuur en de KNAW. In het vorige jaarverslag werd gememoreerd dat bestuur en directie een notitie, getiteld 'Kritische massa voor de economische geschiedenis in Nederland' het licht hadden laten zien. Het bestuur legde deze notitie in het voorjaar van 2002 aan de KNAW voor, wat uiteindelijk in december 2002 tot overleg leidde. In overleg met de KNAW wordt bekeken of elementen uit de notitie - althans voor de komende jaren - steun vanuit KNAW-fondsen kunnen ontvangen.

3 - Ledenvergadering

De Algemene Ledenvergadering vond plaats op 7 juni bij het NEHA te Amsterdam. In 2002 kwam statutair een einde aan de bestuursperiode van de penningmeester en vanaf 1994 voorzitter H.J. Neeleman en de penningmeester prof.dr E.J. Fischer. Namens het bestuur en de leden sprak de nieuwe voorzitter prof.dr M.M.G Fase zeer waarderende woorden over hun beider inzet voor het NEHA gedurende een lange periode. Fischer heeft zeer veel betekend voor de organisatie en acquisitie (collectie en onderzoeksprojecten) van het NEHA. Hij heeft onder meer – in zijn hoedanigheid als directeur gedurende de periode 1985-1993 - de overgang begeleid van de Universiteit van Amsterdam naar de KNAW. Neeleman was gedurende een groot aantal jaren voorzitter van het bestuur en actief betrokken bij de verwerving en begeleiding van diverse onderzoeksprojecten. Vanwege hun bijzondere verdiensten voor het NEHA heeft het bestuur besloten beide scheidende bestuursleden te benoemen tot erelid van de Vereniging, een eerbetoen dat niet zo vaak is voorgekomen in de NEHA-geschiedenis. Vóór 1940 was deze eer al toebedeeld aan prof.dr Alphons Dopsch (Wenen), prof. Henri Hauser (Parijs) en prof.dr Werner Sombart (Berlijn). Na de oorlog was deze benoeming tot nu

toe alleen voorbehouden aan drs J.B.J. Bollerman.

In aansluiting op de algemene NEHA-ledenvergadering vond 's middags onder voorzitterschap van Jan Luiten van Zanden een studiemiddag plaats over ondernemers in de economische geschiedenis van Nederland met lezingen van Oscar Gelderblom (Uitdagingen voor de vroegmoderne ondernemersgeschiedenis) en Cor Trompetter (Over een Almelose koopman uit de eerste helft van de zeventiende eeuw: Arend te Kenckhuijs). Na de theepauze verzorgde Ferry de Goey een power point presentatie van een op stapel staand biografisch woordenboek van Rotterdamse ondernemers circa 1850-1950. Jacques van Gerwen ten slotte vroeg opnieuw aandacht voor een initiatief van het NEHA-bestuur uit 1948 namelijk het voornemen om te komen tot een biografisch overzicht van Nederlandse ondernemers. Aan het einde van zijn bijdrage nodigde hij Henk Neeleman en Eric Fischer uit de virtuele tentoonstelling 'Ondernemers geportretteerd' te openen. Deze tentoonstelling - te zien op <http://www.neha.nl/leaders/index.html> - is een eerste aanzet tot een dynamisch, interactief biografisch overzicht van Nederlandse ondernemers dat het NEHA via het web wil gaan aanbieden.

Verslag van de directeur

1 - Collecties

1.1. *Acquisitie*

Het acquisitiebeleid van het NEHA bleef onveranderd gericht op drie zwaartepunten: antiquarische werken (1400-1900) op het gebied van handelswetenschappen en nijverheid, statistisch materiaal en Nederlandse bedrijfsgeschiedenis. Eveneens zonder beleidswijziging werden daarnaast lopende periodieken en Nederlandse en internationale wetenschappelijke werken op het brede terrein van de economische geschiedenis aangeschaft.

1.1.1. *Antiquarische acquisitie*

Het antiquarische acquisitiebeleid was in 2002 opnieuw in handen van drs Co Seegers, die voor deze taak door het IISG werd vrijgesteld. Dit jaar werd weer een aantal voor de collectie belangrijke werken aangeschaft. Een overzicht met meer informatie is te vinden op de website van het NEHA <http://www.neha.nl/collections/access2002.html>

Ambroise Marie Arnould, *System der Seehandlung und Politik der Europäer während dem Achtzehnten und als Einleitung in das Neunzehnte Jahrhundert...* (Erfurt 1798) Dit is de eerste uitgave in het Duits van deze interessante verhandeling over Europese zeehandel, een jaar eerder voor het eerst in het Frans gepubliceerd door Arnould (1750-1812), de directeur van de Kamer van Koophandel gedurende de Franse Revolutie. De niet-geïdentificeerde Duitse vertaler heeft uitvoerige toevoegingen geschreven, citeert Duitse auteurs en claimt diverse fouten gecorrigeerd te hebben.

Petrus Camper, *De nieuwe wyze van Landbouwen, opgehelderd door Proeven en Waarneemingen, waar by gevoegd zyn eenige Verhandelingen over Ziekten der Paarden, Runderen en Schapen* (te Amsteldam 1763)

August Friedrich Wilhelm Crome, *Allgemeine Uebersicht der Staatskräfte von den sämtlichen europäischen Reichen und Ländern, mit einer Verhältniss-Charte von Europa ...* (Leipzig 1818)
Eerste editie onder deze titel, oorspronkelijk gepubliceerd in 1785 onder de titel *Ueber die Grösse und Bevölkerung der sämtlichen europäischen Staaten*. Zeldzaam statistisch overzicht over de relatieve kracht van alle Europese staten nade Franse Revolutie en Napoleontische oorlogen. De visuele weergave van de statistische data was indertijd zeer vernieuwend.

Landt-Recht des Gerichts van Selwerdt, begrypende de Oude en Nieuwe Landt-Regten ende Coustumen van voorschreven Gerichte.. (Groningen 1725)

Manuael ofte handtboeck, Inhoudende die weerde vanden marck, once, engelsche ende Aes van alle gevalueerde ende ongevalueerde Munte, diendende den Wisslaers deser vereenichde Nederlandsche Provinciën voor Instructie op d'Ordonnancie vander Munte vanden jaere 1595 ('s Gravenhage 1595)
Zeldzaam handboek voor de geldwisselaars. Het boek beschrijft de volgende munten (en hun equivalent in zilver of goud): for currency exchange. The book describes the following coins (and their equivalent in silver or gold): "Nobels, Ducaten, Pistoletten, Daelders, Testoenen, Francken ..."
De bibliotheek bezat al de editie uit 1610. Deze editie in *Ars Mercatura*, Vol. I.

[Manuscript] *Grootboek voor PL [= plantage?] Klein-Pouderoyen* (N.pl., 1824-1831, (24 index), 294, (20 unused) p., contemp. calf, catches pres.)

[Manuscript] *Scheepen Boek van Johan Karel Georg Leetel*. Zaandam, 1899-1915, ca. 200 bladzijden (incl 20 blanco bladzijden aan het eind) met gegevens over de voedselvoorziening van verschillende schepen.

Political Geography. Introduction to the statistical Tables of the principal Empires, Kingdoms and States in Europe (Printed for W. Lowndes and J. Debrett, London; L. White and P. Byrne, Dublin, 1789) 4to, pp. [iv], 35, [1].

Eerste editie van deze vroege poging om een vergelijkend overzicht te geven van de politieke, economische en sociale verhoudingen in Europa met behulp van figuren en tabellen. De statistische informatie is in vier grote vouwbladen opgenomen. Deze betreffen: I. Britain, Ireland, France and Spain; II. Germany, Austria and Prussia; III. Holland, Russia Denmark, Sweden and Portugal; IV. Italy (the Two Sicilies, Sardinia, Pope's State and Venice) Poland and Turkey. De gegevens zijn gerangschikt onder verschillende kopjes: bevolking (totaal, per vierkante mijl en belangrijkste steden), strijdkrachten (leger en vloot), financiën (jaarinkomen, militaire uitgaven, algemene uitgaven, staatsschuld), politieke constitutie, landbouw en handel, koloniën, en algemene opmerkingen.

[Prijs-lijsten] Kleine verzameling prijslijsten, gepubliceerd tussen 1803 en 1863, deels met de hand ingevuld. 20 stuks, met drie manuscript prijslijsten uit 1809, 1816 en 1820, met wisselkoersen en handelsprijzen.

Georg Schultz, *Discurs und Rede von der edlen und in der gantzen Welt berühmten Mercanzy und Kauffmanschafft, dero Ursprung, Eigenschafft und Natur, ...* (Hamburg 1642)

Eerste en enige editie van een zeldzaam werk over boekhouden. Na een lange inleiding over de aard van de handel, met verwijzing naar Bijbelse en klassieke bronnen, behandelt Schultz het belang van de mathematica voor kooplieden. Naast navigatie behandelt hij boekhouden als voorbeeld.

Willem Usselinx, *Argonautica Gustaviana; Das ist: Nothwendige NachRicht von der Newen Seefahrt und Kauffhandlung ...* (Frankfurt 1633)

Eerste uitgave van de belangrijkste publicatie van de stichter van de Nederlandse en Zweedse West-Indische Compagnie. Belangrijke invloed op het begin van de Duitse migratie naar Amerika.

1.1.2. Overige acquisitie

Wat betreft boedels van boeken en tijdschriften na 1900 uitgegeven, schonken opnieuw verschillende organisaties waardevol materiaal:

- ANVS (Algemene Nederlandse Vereniging van Speelgoedhandelaren) archief 1950-1985 (6 dozen)
- ARA productgroep Verwerven & Gegevensbeheer: kasboek en reclamemateriaal (3 dozen)
- CEBECO (4 verhuisdozen tijdschriften en jaarverslagen)
- EIM: brochures over middenstand en midden en kleinbedrijf in Nederland 1930-2000 (32 archiefdozen)
- Frans Walkate archief, Kampen: 4 meter boeken van het hoofdkantoor van de SNS-bank
- Hausemann & Hötte: (3 tijdschrifttitels en 8 dozen documentatie over speelgoed)
- A. Melchior-Oud, Woerden: archief van de N.V. Nederlandsche Steenkoolhandel te Amsterdam 1912-1999 (2 dozen)
- Nederlands Openlucht Museum (2 dozen jaarverslagen)

Daarnaast werden van particulieren waardevolle giften ontvangen. Het betrof J.A. Ruys, Zeist (via ARA; kasboekje en kwitanties van leden van de familie van Hoey), S. Boer (bedrijfsjaarverslagen), M. Franken (documentatie), F. de Haan (boek), J. van Gerwen (boeken), T. de Graaf (boek), B. Hijma (boeken en documentatie), P. Micheels (boek), L. van der Sluijs (tijdschriften), B. Tideman, G.H. Struik (boek), C. Wijffels (tijdschriften), H.J.M. Winkelman (boeken en tijdschriften), J. van der Zwaag (boek). Uiteraard stelden diverse Nederlandse uitgeverijen en sommige buitenlandse kosteloos een recensie-exemplaar voor het *NEHA-bulletin* ter beschikking.

1.1.3. Folder bedrijfsarchieven

Om het Nederlandse bedrijfsleven te overtuigen van het belang tot overdracht van hun erfgoed werd met DIVA (vereniging voor de Documentaire Informatievoorziening en het Archiefwezen) samengewerkt voor de totstandkoming van de brochure: *Bedrijfsarchieven: Verantwoord de deur uit*. In juni werd deze fraaie kleurenfolder - met acht afbeeldingen uit veiliggestelde bedrijfsarchieven - verspreid onder duizenden ondernemingen.

1.2. Toegankelijkheid

Een apart woord dient te worden gewijd aan de gemengde boedel 'Mielliet', die in 2002 werd geschonken door de Erven Mielliet uit Bilthoven. Roger Mielliet heeft tijdens zijn leven een omvangrijke documentatie aangelegd en twee rijk geïllustreerde overzichtswerken over het grootwinkelbedrijf in Nederland en West-Europa samengesteld: *Honderd jaar Grootwinkelbedrijf in Nederland* (Zwolle: Catena 1992) en *Winkelen in Weelde* (Zutphen: Walburg Pers 2001). Een deel van de schenking – Mielliets boeken, tijdschriften alsmede het archief uit zijn tijd als directeur van Galeries Modern – zijn inmiddels ontsloten en raadpleegbaar via de studiezaal. Dat geldt nog niet voor het beeldmateriaal.

1.3. Bezoekers en gebruikers

De NEHA web site bleef ondergebracht op de IISG-server voor het World Wide Web. De IISG-website stond in 2002 in de top-tien van de meest bezochte Nederlandse sites volgens het Internetzoekprogramma Google. Evenals voorgaande jaren nam het Web-raadpleging sterk toe. Het aantal bezoekers van de web site nam toe van 1.296.367 in 2001, tot 2.180.688 in 2002. Zij bezochten 11.344.216 pagina's.

Het bezoek aan de studiezaal steeg na een aantal jaren van geleidelijke daling opmerkelijk van 4.244 in 2001 tot 4.782 in 2002. Bij hun eerste bezoek aan de studiezaal in 2002 gaven 51 personen (2001: 66) aan specifiek voor de EHB te komen. Daarbij moet als altijd aangetekend worden dat een groot deel van de overige bezoekers ook materiaal van het NEHA raadpleegt.

2 - Onderzoek

In het verslagjaar liepen de volgende onderzoeksprojecten:

2.1 Van Gelderen-project

Het Van Gelderen-project behelst de geschiedenis van de joodse familie Van Gelderen en hun bedrijven, de Stoomweverij Nijverheid en de Ramie Union in Enschede. Het doel van het project is een boek waarin de bedrijfsgeschiedenis en familiegeschiedenis met elkaar verweven worden. Hoewel de familiegeschiedenis tot in de achttiende eeuw getraceerd is, zal de nadruk in het boek op de jaren 1850-1964 liggen. In dat laatste jaar fuseerde de NV Stoomweverij Nijverheid, na 1945 het belangrijkste Van Gelderen bedrijf, met Ankersmit en Van Vlissingen tot Texoprint, onderdeel van Unilever.

In 2002 hebben diverse besprekingen met de begeleidingscommissie plaatsgevonden over de concept-versies van het gehele manuscript. Het project is op 5 november 2002 afgesloten met de feestelijke presentatie te Enschede van de publicatie: *Een eigen patroon. Geschiedenis van een joodse familie en haar bedrijven, circa 1800-1964* van de hand van Francisca de Haan.

Uitvoering: dr F. de Haan (hoofdonderzoeker); drs G. Reudink (onderzoeksassistent)

Projectleiding: prof. dr J. Lucassen; dr J. van Gerwen (coördinator)

Begeleidingscommissie: H.B. van Gelderen, drs W. van Gelderen, dr J. van Gerwen, prof. dr L. Heerma van Voss, dr B. Henkes, prof. dr J. Lucassen, dr A.L. van Schelven

2.2 Philips Pensioenfondsen

Het onderzoek behelst een geschiedschrijving van de Philips Pensioenfondsenorganisaties vanaf de oprichting tot heden. De aandacht zal in de eerste plaats uitgaan naar de geschiedenis van het fonds zelf en de betekenis ervan voor het Philips personeel. Daarnaast is er aandacht voor de positie van het fonds in het geheel van de Nederlandse pensioenvoorziening, voor zover dit op grond van bestaande literatuur beschreven kan worden.

Het manuscript van dit boek was al in 2001 afgerond. Het eerste exemplaar van het boek werd op 8 mei 2002 aangeboden aan president-directeur Gerard Kleisterlee van Philips.

Uitvoering: dr J. Peet (hoofdonderzoeker); drs E. van Nederveen Meerkerk (onderzoeker); drs G. Reudink en drs R. Overman (onderzoeksassistent)

Projectleiding: prof. dr J. Lucassen; prof. dr L. Heerma van Voss (coördinator)

Begeleidingscommissie: dr I. Blanken, prof. dr L. Heerma van Voss, prof. dr J. Lucassen, A. Luijter R.A., J. Ruben, drs D. Snijders, dr ir H.J.R. Stein, dr W. Trommel, mr B.J. Verheeke, prof. dr J.L. van Zanden

2.3 Introductie van de Barbie-pop van Mattel in Nederland

Het onderzoek betreft het op de markt komen van het typische meisjesspeelgoed, de zogenaamde tienerpoppen, begin jaren zestig tot aan de economische baisse rond 1984. De centrale vraagstelling is: hoe kan het aanhoudende commerciële succes van dit speelgoed, met name de Barbie van Mattel, worden verklaard? De bedrijfshistorische component van het onderzoek is vervat in de vraag: hoe opereerde dit Amerikaanse speelgoedconcern op de Europese, in het bijzonder Nederlandse markt? Welke interactie was er tussen aanbodzijde en consumentenzijde? De pedagogisch-historische invalshoek van het onderzoek behelst de vraag of er een Nederlands debat is geweest over wat 'goed speelgoed' is/was. Vooral de intermediaire groepen die beslismomenten tot aankoop c.q. afzet konden beïnvloeden, worden gevolgd, zoals de branche-organisatie van de speelgoeddehandellisten, inkopers van het grootwinkelbedrijf, importeurs en inkoopcombinaties, consumentenbond en opvoeders (ouders, i.c. huisvrouwen en professionele pedagogen).

Het belangrijkste wapenfeit in 2002 was het presenteren van een paper op 18 oktober voor het Kohnstammnetwerk, de onderzoeksschool van de Nederlandse en Belgische wijsgerig-, theoretisch- en historisch-pedagogen. Het exposé, getiteld 'Goed Speelgoed. Hoe de speelgoedhandel pedagogische deskundigheid in huis haalde 1960-1985', was geschreven op basis van literatuurrecherche in de NCC, filmfragmenten uit de databank van het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid te Hilversum en het archief van de Algemene Nederlandse Vereniging van Speelgoedhandelaren (ANVS). De bedoeling is om het verhaal in 2003 om te werken tot tijdschriftartikel. Andere voorbereidende werkzaamheden werden uitgevoerd in verband met het honderdenvijftig jarig bestaan van Hausemann & Hötte, beter bekend onder haar beeldmerk het olifantje Jumbo in 2003. Twee speelgoedtentoonstellingen worden georganiseerd: een greep uit 150 jaar industrieel vervaardigd speelgoed in het Amsterdams Historisch Museum en 'Hier is Barbie! Veertig jaar een Amerikaans product op de Nederlandse speelgoedmarkt' in Museum Het Domein te Sittard. Veel tijd werd in 2002 opnieuw besteed aan het zoeken (en vinden) van reclamemateriaal over barbiepoppen in de Nederlandse populaire pers. Voorts werden oproepen geplaatst in diverse tijdschriften om de verblijfplaats van speelgoedarchieven uit de periode 1950-heden bekend te maken, onder meer in *A Doll's World Magazine voor barbiepoppen verzamelaars in Nederland* en in het branchetijdschrift *Speelgoed + Hobby* 27(2002)11(November), 23. Helaas bleef dit tot op heden zonder resultaat.

Uitvoering: drs H.J.M Winkelman (onderzoeker).

Begeleiding: prof. dr M. van Essen (Universiteit Groningen, promotor), prof. dr L. Heerma van Voss

2.4 De levensstandaard in India en Indonesië in de twintigste eeuw

Dit onderzoek wordt mogelijk gemaakt door een subsidie van het Van Winter-fonds. Vanouds behoort de economische geschiedenis van de Nederlandse koloniën tot de belangstellingssfeer van het NEHA. Ook de prijsgeschiedenis behoort tot het traditionele verzamel- en publicatiebeleid van het NEHA. In het Internationaal Scientific Committee on Price History was de eerste directeur van NEHA en IISG, prof. dr N.W. Posthumus, prominent. Bovendien bestaan inhoudelijke raakvlakken met de op het IISG aanwezige deskundigheid op het gebied van de sociale geschiedenis van Indonesië en India. Door een subsidie van het Unger-van Breerofonds is de oio tevens in staat een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van een website met loon- en prijsgegevens (zie <http://www.iisg.nl/hpw/index.html>). De ontwikkelingsgraad van de bevolking was een belangrijk issue in de beoordeling van koloniale politiek. De koloniale mogendheden rechtvaardigden hun bewind over de koloniën in belangrijke mate met het argument dat zij beter zorg konden dragen voor de materiele ontwikkeling van de bevolking, dan die bevolking dat in zelfstandigheid zou kunnen doen. De nationalistische bewegingen beweerden het tegendeel: als onafhankelijke landen, zonder de plicht af te dragen aan de koloniale metropool, zouden de koloniën juist beter voor hun bevolking kunnen zorgen. De materiële welvaart van de bevolking was dus zowel voor de kolonisator als voor de beweging die onafhankelijkheid nastreefde een belangrijke toetssteen van het bewind. In het onderzoek zal nagegaan worden hoe de levensstandaard zich ontwikkelde in twee van de belangrijkste koloniën, Brits-Indië en Nederlands-Indië, in de laatste halve eeuw voor hun onafhankelijkheid en de eerste halve eeuw van de onafhankelijke staten India en Indonesië. Binnen dit geheel is besloten het onderzoek speciaal te richten op de ontwikkeling van human capital in Indonesië. In 2002 werden bronnen geïnventariseerd en verzameld en rondde de onderzoeker de opleiding van de N.W. Posthumus-onderzoeksschool af. Een studie van de ontwikkeling van het onderwijs en de onderwijsstatistiek van beide landen werd in het verslagjaar vrijwel afgerond.

Uitvoering: drs B. van Leeuwen

Projectleiding: prof. dr J.L. van Zanden

Begeleidingscommissie prof. dr L. Heerma van Voss, prof. dr W. van Schendel, prof. dr J.L. van Zanden

2.5. De betekenis van de Europese integratie voor de economische ontwikkeling van Nederland

Peter Földvari schrijft zijn dissertatie in Hongarije (te voltooien in 2005) , en is door een Huygensbeurs in 2001/2002 in de gelegenheid in Nederland onderzoek te doen. De vraag die in dit onderzoek gesteld wordt is die naar de betekenis van het proces van Europese integratie voor de economische ontwikkeling van Nederland na 1945. Daartoe worden de groei en de structuur van de invoer en uitvoer van goederen en diensten, en het interne (binnen het Europese verband) verkeer van kapitaal en mensen naar en van Nederland systematisch onderzocht. De leidende gedachte is dat door de afname van barrières voor economisch verkeer na pakweg 1958 de economische betrekkingen met andere EU-landen geïntensiveerd zijn, waardoor de structuur veranderd is (er wordt relatief meer met EU-landen gehandeld dan met landen buiten de EU) en de totale handelsstromen sterker gegroeid zijn dan zonder Europese integratie het geval geweest zou zijn. Dit wordt econometrisch onderzocht door toepassing van een graviteitsmodel. Vervolgens wordt nagegaan wat de effecten hiervan zijn geweest op specialisatiepatronen en de economische ontwikkeling in het algemeen. In het voorjaar van 2002 werd verder materiaal verzameld. en de onderzoekers-opleiding van het Posthumus-instituut gevolgd. In de zomer van 2002 keerde Földvari terug naar Hongarije, waar hij zijn onderzoek zal afronden.

Uitvoering: P. Földvari MA

Projectleiding: prof. dr J.L. van Zanden

Begeleiding: prof. dr J.L. van Zanden

2.6. De VOC en de beurs

Ultimo 2001 gaven AEX/Euronext en de Stichting Vereniging voor de Effectenhandel het groene licht

voor een korte studie naar de bijdrage van de VOC aan het tot stand komen van effectenhandel in Amsterdam. De kapitaalbehoefte en omvang van de VOC in de vroege 17e eeuw leidden tot een reeks innovaties op financieel gebied, die een belangrijke stap vormden in de richting van het verhandelbare aandeel zoals we dat nu kennen. Het eerste exemplaar van dit rijk geïllustreerde boekje werd op 29 april aangeboden aan G. Möller van Euronext en B. van Ittersum van de Stichting Vereniging voor de Effectenhandel aan boord van de 'Amsterdam', de replica van een Oost-Indiëvaarder die ligt afgemeerd naast het Amsterdamse Scheepvaartmuseum.

Uitvoering: dr H.J. den Heijer (tekst), drs H. Looijesteijn (illustraties)

Projectleiding: prof. dr L. Heerma van Voss

Begeleidingscommissie: F. Beutick, prof. dr L. Heerma van Voss, drs Ch. Kroeze.

2.7 Bedrijfsleven in Nederland in de twintigste eeuw (BINT)

Gedurende het gehele jaar hebben diverse bijeenkomsten plaatsgevonden met collega's van het Onderzoekscentrum voor Geschiedenis en Cultuur (OGC) te Utrecht en de Erasmusuniversiteit te Rotterdam met als doel het opzetten van een omvangrijk onderzoeksproject naar de geschiedenis van het Bedrijfsleven in Nederland in de Twintigste Eeuw (BINT). Uitgangspunt daarbij is dat het bedrijfsleven in toenemende mate veranderingen van institutionele aard ondergaat als gevolg van onder meer processen van globalisering, Europese integratie, technologische veranderingen en zich wijzigende marktverhoudingen zoals privatisering en grilliger consumentenvoorkeuren. Het beoogde onderzoek wil een bijdrage leveren aan de reflectie op deze veranderingen, waarbij een brug wordt geslagen tussen historische, economische en sociale disciplines. Onderdeel van het onderzoek is een systematische analyse van het Nederlandse business system. De analyse zal een sterk internationaal-comparatieve dimensie krijgen om de specifieke kenmerken van het Nederlandse business system tot hun recht te laten komen. Voor die analyse zijn zeven thema's geselecteerd:

1. Ondernemers en ondernemerschap
2. Arbeidsverhoudingen en bedrijfscultuur
3. Fusies en overnames
4. Internationalisering
5. Financiering en corporate governance
6. Bedrijf en overheid
7. Innovatie

Tijdens het verslagjaar zijn de plannen inhoudelijk verder geconcretiseerd. Namens het NEHA hebben prof.dr L. Heerma van Voss en dr J.L.J.M. van Gerwen aan de besprekingen deelgenomen. Van Gerwen en dr F. de Goey (Erasmusuniversiteit te Rotterdam) zijn de beoogde schrijvers van het deel over ondernemers en ondernemerschap. Binnen dit kader zijn tijdens het verslagjaar de volgende concrete werkzaamheden verricht:

- het samenstellen van een virtuele tentoonstelling 'Ondernemers geportretteerd' op de NEHA-site als een eerste aanzet tot een dynamisch, interactief biografisch overzicht van Nederlandse ondernemers;
- een begin is gemaakt met het de inventarisatie van biografische portretten van Nederlandse ondernemers;
- een studie is verricht naar de ontwikkeling van de bedrijfsgroottestructuur in Nederland tussen 1888-1890 en 1940 met het doel een goed kwantitatief inzicht te krijgen in aantallen ondernemers in het klein-, middelgroot en grootbedrijf.

3 - Onderwijs

Prof.dr E.J. Fischer gaf onderwijs in het kader van de door het NEHA in 1994 aan de Universiteit van Amsterdam ingestelde bijzondere leerstoel 'bedrijfsgeschiedenis inclusief de sociale aspecten'. De

onderzoekscolleges hadden als thema de ontwikkeling van de concurrentieverhoudingen in Nederland.

Prof. dr L. Heerma van Voss gaf onderwijs over de geschiedenis van de verzorgingsstaat en een overzichtscollege sociaal-economische geschiedenis aan University College Utrecht in het kader van zijn aanstelling bij de Universiteit Utrecht.

4 - Publicaties

Het *NEHA-Jaarboek voor economische, bedrijfs- en techniekgeschiedenis 2002* omvatte 12 bijdragen, waaronder een themagedeelte over de landschappelijke maakbaarheid van Nederland.

Het *NEHA-bulletin voor de economische geschiedenis* had naast individuele boekbesprekingen in de eerste aflevering van 2002 een bijdrage over veranderingen in de concurrentie-kracht en het economisch welzijn van Europa, de beide Amerika's en Oost-Azië vanaf 1870. In het tweede nummer waren bijdragen opgenomen over Nederland als gast- en thuisland van multinationale ondernemingen en over vroeg-moderne ondernemersgeschiedenis.

In het verslagjaar zijn door de redacties van het NEHA-Jaarboek en het NEHA-Bulletin oriënterende gesprekken gevoerd over een mogelijk samengaan van beide tijdschriften, het voornemen tot het tot stand brengen van een tijdschrift voor sociaal- en economisch historisch Nederland evenals het tegelijkertijd aanwenden van internet als publicatiemogelijkheid.

Naast het NEHA-Jaarboek en de NEHA-Bulletins zijn door het NEHA in het verslagjaar negen publicaties uitgebracht, drie producten van NEHA-onderzoeksprojecten en zes publicaties in NEHA-Series III. De volledige titels van de publicaties uitgegeven door het NEHA zijn te vinden in bijlage 6.

5 - NEHA website

Ook dit jaar is veel tijd besteed aan het aanvullen en bijwerken van de website van het NEHA. Vaste rubrieken als 'aanwinsten' (zie overzicht acquisitie) en die betreffende het *Bulletin* en het *Jaarboek* werden voortdurend bijgewerkt. De inhoud van het Jaarboek is vanaf 1996 nu ook volledige on-line beschikbaar (op dit moment de jaren 1996-2000).

Ook de overzichten van de Bijzondere Collecties van het NEHA, samengesteld door Jan Lucassen en Piet Lourens ondergingen een aanzienlijke uitbreiding. Nieuw op de site zijn het 'tulpenboek' uit de collectie van het NEHA en een overzicht van de Velle collectie. Die laatste is eveneens samengesteld door Jan Lucassen en Piet Lourens. Tijdens de algemene ledenvergadering is een eerste opzet gepresenteerd voor een biografisch woordenboek van Nederlandse ondernemers. Deze eerste opzet was gegoten in de vorm van een virtuele tentoonstelling 'Ondernemers geportretteerd'. Van 65 ondernemers werden (geschilderde) portretten, bustes of penningen bijeengebracht en van biografische gegevens voorzien.

Een drietal organisaties verzocht het NEHA om op de server de eigen sites te mogen plaatsen: de International Economic History Association (IEHA), de Stichting Bedrijfsgeschiedenis en de Werkgroep bedrijfsgeschiedenis

Relatief de meeste tijd ging dit jaar zitten in de splitsing van de Virtual Library Labor and Business History in een aparte lijst voor Labor (samengesteld en onderhouden door het IISG) en een lijst voor Economic and Business History (door Co Seegers voor het NEHA onderhouden). Inmiddels is dat gebeurd en zijn de meeste links gecontroleerd. Ook de komende tijd zal de nodige aandacht aan deze lijst besteed worden.

Na bijna twee jaar was de site aan groot onderhoud toe. Opschoning en beter toegankelijk maken zijn en blijven belangrijke aspecten.

Erratum.

In het Jaarverslag 2001 is op de overgang van pagina 6 naar 7 een regel weggefallen. De desbetreffende alinea had moeten luiden:

De Bijzondere Collectie van het NEHA is sinds 1997 sterk uitgebreid. Prof. dr J. Lucassen en drs Piet Lourens, die zich met het beheer en de acquisitie van deze collectie bezig houden, zetten zich daarvoor met grote ijver in. In 2001 kon onder meer, dankzij een welkome gift van de Genealogische Vereniging te Weesp, de collectie uitgebreid worden met waardevolle stukken betreffende 18^e- en 19^e-eeuwse begrafenisfondsen.

Bijlagen

1 - Bestuur (jaar van aftreden, * = 2° periode)

prof. dr M.M.G. Fase, voorzitter (2004)
drs H.B. van Wijk, penningmeester (2004)
J. Kloosterman, secretaris
dr J.E. Andriessen (2003*)
drs E. van den Bent (2005)
drs V. Goedvolk (2006)
drs Ph. Van Maarschalkerweerd (2004)
prof. dr L. Noordegraaf (2004*)
drs G. Van Olphen RA (2004)
drs G.H. Terpstra (2006)
dr B.M.A. de Vries (2006*)

2 - Medewerkers

Medewerkers in vaste dienst

J. Kloosterman, directeur
prof. dr L. Heerma van Voss, adjunct-directeur
dr J.L.J.M. van Gerwen, senior-onderzoeker en onderzoekscoördinator (0,9)
drs H.J.M. Winkelman, vakreferent (0,6)

Medewerkers aan diverse projecten

P. Földvari MA
dr H. den Heijer (onderzoeker AEX-project)
drs H. Looijensteijn (assistent AEX-project, virtuele tentoonstelling 'Ondernemers geportretteerd')
drs B. van Leeuwen

3 - Samenstelling van redacties

Redactie NEHA-Jaarboek voor economische, bedrijfs- en techniekgeschiedenis op 1 januari 2003: dr B. Blondé (2005), prof.dr G. Devos (2005), dr J.L.J.M. van Gerwen, dr M.C. 't Hart (voorzitter) (2004), dr M. van der Heijden (secretaris) (2006), dr E. Homburg (2004), dr W. Rutten (2005), dr J.P. Smits (2004). Tijdens het verslagjaar zijn na de beëindiging van hun statutaire periode de redactieleden dr F. Goey en dr B. Gales afgetreden. Dr M.C. 't Hart is door de redactie tot voorzitter verkozen. De post van redactiesecretaris, die tijdelijk door J. van Gerwen werd waargenomen, wordt inmiddels door dr M. van der Heijden bekleed.

De redactie van het *NEHA-Bulletin voor de economische geschiedenis* bestond uit: drs A. van Aelst (2005), drs A. van den Bogerd (2005), dr M. Davids (2003), dr W. Fritschy (2002), dr D. Luyten (2003, corresponderend lid uit België), drs E. van Nederveen Meerkerk (secretaris, 2004), dr J.P. Smits (2003) en dr J. Touwen (voorzitter, 2003).

NEHA medewerkers maakten daarnaast deel uit van de volgende redacties:

- dr J.L.J.M. van Gerwen: *VHV-Nieuwsbrief*
- prof. dr L. Heerma van Voss: *International Review of Social History*
- J. Kloosterman: *Jaarboek Stichting Archiefpublicaties, IALHI Newsletter*
- drs H.J.M. Winkelman: *Textielhistorische Bijdragen*

4 - Samenstelling Curatorium NEHA-Leerstoel

Prof. dr L. Noordegraaf, prof. dr C. Van der Eijk, drs H.A. Mulder, H.J. Neeleman (voorzitter), dr J.L.J.M. van Gerwen (ambtelijk secretaris). Tijdens de bijeenkomst van het curatorium op 6 december heeft H.J. Neeleman, die vanaf de instelling van de bijzonder leerstoel in 1994 het voorzitterschap van dit curatorium heeft bekleed, het voorzitterschap overgedragen aan prof. dr M.M.G. Fase.

5 - Publicaties van NEHA medewerkers

Dr J.L.J.M. van Gerwen

- 'Who's to blame and who's to claim?', *De Beursbengel. Vakblad voor de verzekeringsbedrijfstak* [maandblad van NIBE-SVV] (april 2002), 711, 28-34
- [Bespreking van Joh. de Vries, *Hooggebergte der IJdelheid. Bedrijfshistorische herinneringen*] *NEHA-Bulletin* 16 (2002) 2, 107-108

Prof. dr L. Heerma van Voss

- '2b it or not 2b it', in: Th. Thomassen, B. Looper and J. Kloosterman (eds), *Toegang. Ontwikkelingen in de ontsluiting van archieven* (Jaarboek Archiefpublicaties 2001), 3, 194-203
- (met Marcel van der Linden) (eds), *Class and Other Identities: Gender, Religion, and Ethnicity in the Writing of European Labor History*. (New York/Oxford: Berghahn Books)
- (met Marcel van der Linden), 'Introduction', in: *ibid.*, 1-39
- 'Schipperen naast Aalberse. Het CNV en de invoering van de achturige werkdag', *Cahier over de geschiedenis van de christelijk-sociale beweging*, 4 (2002), 12-28
- 'France et Pays-Bas à la recherche du temps perdu. Une histoire comparée de l'introduction de la journée de 8 H', *Histoire et sociétés*, 1 (2002) 1, 16-29
- *Why is there no Socialism in the Netherlands? De Nederlandse arbeidersklasse in de twintigste eeuw*. (Amsterdam: Aksant Academic Publishers)

J. Kloosterman

- (met Th. Thomassen en B. Looper) (eds), *Toegang. Ontwikkelingen in de ontsluiting van archieven* (Jaarboek Archiefpublicaties 2001) 3

Drs H. Looijesteijn

- 'Niet vies van geknoei. De VOC en haar boekhoudkundige problemen', *Financials Only. Lijfblad voor de financiële professional*, 2 (2002) 9, 32-33
- 'Rekenen op klei. Financials uit een vergeten periode', *Financials Only. Lijfblad voor de financiële professional*, 2 (2002) 19, 26-27

Drs H.J.M. Winkelman

- 'The Color Purple. Spring', op: *Barbie Bliss NL* 1(2002), 1(lente)
- [Bespreking van: Wilbert Scheurs, *Geschiedenis van de reclame in Nederland*], *NEHA Bulletin voor de economische geschiedenis* 16(2002)1, 52-53

- 'A Fair Complexion.Summer', op: *Barbie Bliss NL* 1(2002), 2(zomer)
- 'Hats and Boots. Autumn', op: *Barbie Bliss NL* 1(2002), 3(herfst)
- 'Barbie. Speelgoed tussen commercie en idealisme', *Historica* 25(2002)3, 24-26
- 'Let's Party.Winter', op: *Barbie Bliss NL* 1 (2002), 4(winter)

6 - Publicaties uitgegeven door het NEHA

- NEHA-Bulletin voor de economische geschiedenis* 16 (2002) 1 + 2. Amsterdam: NEHA. 112 pp.
- NEHA-Jaarboek voor economische, bedrijfs- en techniekgeschiedenis* 65 (2002). Amsterdam: NEHA. 334 pp.
- Doreen Arnoldus, *Family, family firm, and strategy. Six Dutch family firms in the food industry 1880-1970*. Amsterdam: Aksant. 448 pp. [NEHA-Series III; 33]
- Kees Boersma, *Inventing structures for industrial research. A history of the Philips Nat. Lab. 1914-1946*. Amsterdam: Aksant. 312 pp. [NEHA-Series III; 34]
- Ferry de Goey & Jan Willem Veluwenkamp (eds), *Entrepreneurs and institutions in Europe and Asia 1500-2000*. Amsterdam: Aksant. 334 pp. [NEHA-Series III; 37]
- Francisca de Haan, *Een eigen patroon. Geschiedenis van een joodse familie en haar bedrijven, ca. 1800-1964*. Amsterdam: Aksant. 462 pp.
- Henk den Heijer, *De VOC en de Beurs/The VOC and the Exchange. De Verenigde Oost-Indische Compagnie als grondlegger van de eerste aandelenbeurs/How the VOC laid the foundations for the world's first stock exchange* Amsterdam: NEHA/Euronext Amsterdam NV/Stichting Vereniging voor de Effectenhandel 48 pp.
- Paul M.M. Klep & Ida H. Stamhuis (eds), *The statistical mind in a pre-statistical era: The Netherlands 1750-1850*. Amsterdam: Aksant. 374 pp. [NEHA-Series III; 38]
- J. Thomas Lindblad (ed), *Asian growth and foreign capital. Case studies from Eastern Asia*. Amsterdam: Aksant. 260 pp. [NEHA-Series III; 36]
- Elise van Nederveen Meerkerk & Jan Peet, *Een peertje voor de dorst. Geschiedenis van het Philips Pensioenfonds*. Amsterdam: Aksant. 496 pp.
- Yves Segers, Reginald Loyen, Guy Dejongh & Erik Buyst (eds), *Op weg naar een consumptiemaatschappij. Over het verbruik van voeding, kleding en luxegoederen in België en Nederland (19^e-20^e eeuw)*. Amsterdam: Aksant. 206 pp. [NEHA-Series III; 35]

7 - Actieve bijdragen aan congressen en studiedagen

In het onderstaande zijn alleen die gevallen genoemd waarin medewerkers van het NEHA een actieve bijdrage hadden (als het houden van een lezing, het presenteren van een paper of het optreden als referent) aan een congres of studiedag of vergelijkbare openbare presentaties.

Dr J.L.J.M. van Gerwen

7 juni	Lezing: 'Ondernemers geportretteerd' tijdens de NEHA-studiemiddag over ondernemers en ondernemerschap
12 juni	Voorzitter studiedag van de Stichting Bedrijfs geschiedenis met als thema de natte aannemerij gehouden bij de Van Oord ACZ Groep te Gorinchem
29 november	Presentatie over geschiedenis, doel en activiteiten van het NEHA aan studenten bedrijfs geschiedenis van de Universiteit van Amsterdam.

Prof. dr L. Heerma van Voss

8 maart	Oratie: 'Why is there no Socialism in the Netherlands? De Nederlandse

- 9 mei arbeidersklasse in de twintigste eeuw', Universiteit Utrecht
Lezing (met Teun Jaspers): 'Freedom of Association and Trade Unions in the Netherlands', Institute of Law, Chinese Academy of Social Sciences, Beijing
- 10-11 mei Paper: 'Towards a Social History of the Freedom of Association', Sino-Dutch Seminar on Legal Aspects of Social Organizations, Beijing,
- 21-23 juni Paper: 'When was the North Sea?', 7th North Sea History Conference, Duinkerken
- 24-27 oktober Paper: 'Coping with the Eight-hour day (Netherlands, 1919-1929)', Social Science History Association Conference, St. Louis (Miss.)

J. Kloosterman

- 28 februari-1 maart Voorzitter sessies over 'Electronic Archival Systems', 'Work Incentives in Russia, 1880-2000', en 'The Opening of Archives in Russia and the Rewriting of the History of Political Movements in the West', European Social Science History Conference, Den Haag
- 8 november Lezing 'Der Zugang zu Privatarchiven beim Internationalen Institut für Sozialgeschichte (IISG)', 12. Deutsch-Niederländisches Archivsymposium, Rheine

Drs H.J.M. Winkelman

- 28 januari Lezing: 'Barbie is de bruid', Bibliotheek Waalre-Aalst
- 6 maart Lezing: 'Het belang van overdracht van een historisch bedrijfsarchief', aandeelhoudersdiner Hauseman & Hötte, Industriële Grote Club, Amsterdam
- 22 juni Lezing: 'Barbie als rolmodel', Ladies night, Centraal Museum Utrecht, Utrecht
- 6 oktober Lezing: 'Come on Barbie, let's go party', Dames Salon Bonbon, Utrecht
- 18 oktober Lezing: 'Goed Speelgoed. Hoe de speelgoeddetailhandel pedagogische deskundigheid in huis haalde 1960-1985', Kohnstamm netwerk, Utrecht

8- Overige functies van NEHA medewerkers

Dr J.L.J.M. van Gerwen

Bestuurslid, Stichting Bedrijfsgeschiedenis; ambtelijk secretaris curatorium NEHA-Leerstool, lid begeleidingscommissie project NOG-Verzekeringen van de Faculteit Economische Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen

Prof dr L. Heerma van Voss

Lid Dagelijks bestuur N.W. Posthumus-Instituut; lid Advisory Board, European Social Science History Conference; lid Executive Board (American) Social Science History Association; bestuurslid Association for the History of the Northern Seas; secretaris Stichting Professor van Winter-Fonds; lid archiefcommissie Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap; lid Raad van Advies Stichting Historisch Platform; lid Redactieraad Cahier over de geschiedenis van de christelijk-sociale beweging; lid adviescommissie VENI-projecten NWO-geesteswetenschappen

J. Kloosterman

Directeur, Stichting Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis; voorzitter, programma commissie, 'Towards a New Age of Partnership' (NWO); secretaris, Internationale Marx-Engels Stiftung; secretaris, DivA (Erfgoedkoepel voor de Documentaire Informatievoorziening en het Archiefwezen); lid Coordination Committee, International Association of Labour History Institutions;

lid ministeriële Commissie Rechtsherstel Homoseksuelen Tweede Wereldoorlog; bestuurslid Stichting Historie in Titels; lid adviesraad Joint Project on Dutch-Russian Historical Relations; lid Commissie van deskundigen Schweizerisches Sozialarchiv, Zürich; lid RLG Primary Sources Advisory Group, Mountain View, CA; lid RLG Cultural Materials Initiative Policy Advisory Group, Mountain View, CA; lid adviesraad Réseau international de Recherche sur les Pays d'Europe centrale et orientale, Nanterre; lid wetenschappelijke commissie CGT Archives, Bobigny

Drs H. Looijesteijn
Secretaris, Historisch Platform.

Drs H.J.M. Winkelman.
Penningmeester van het Rosa Manus Fonds; lid van de begeleidingscommissie overdracht erfgoed Hausemann & Hötte, groothandel in speelgoederen vanaf 1853

9 - Balans 2001

afgerond in □

	31.12.2002	31.12.2001
ACTIVA		
Materiële vaste activa		
1. Collectie	p.m.	p.m.
2. Inventaris	1	1
Vlottende activa		
3. Voorraden	45	45
4. Vorderingen	56.239	192.406
5. Liquide middelen	51.781	3.299
	108.066	195.750
PASSIVA		
Kortlopende schulden		
6. Crediteuren	13.768	44.760
7. Belastingen en premies	345	728
8. Overige schulden	34.319	26.146
9. Nog te besteden aan projecten	23.447	95.946
	71.879	167.581
Eigen vermogen	36.187	28.169

Toelichting

De balans en de staat van baten en lasten vormen een verkorte weergave van de volledige jaarrekening die door Dubois & Co registeraccountants van een goedkeurende verklaring is voorzien.

Grondslagen voor de waardering en de bepaling van het resultaat

Tenzij anders vermeld zijn activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de aan het boekjaar toegerekende opbrengsten enerzijds en de kosten gewaardeerd tegen historische uitgaafprijzen anderzijds.

Collectie

Het bezit aan boeken en dergelijke is p.m. gewaardeerd. Aankopen worden in het jaar van aanschaf ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Inventaris

De aanschaffingen in enig jaar worden in datzelfde jaar geheel afgeschreven.

Voorraad eigen werken

De voorraad boeken, uitgegeven door de vereniging, is gewaardeerd tegen een vast bedrag van f 100. De met de uitgaven verband houdende kosten en opbrengsten worden in het desbetreffende jaar ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Projecten

Een eventueel resultaat op projecten wordt in het jaar van afwikkeling genomen. Indien de kosten van een project de toegezegde subsidiemiddelen overschrijden, worden deze ten laste van het resultaat van het boekjaar gebracht.

10 - Staat van baten en lasten 2002

afgerond in □

	begroting	uitkomst	2001
BATEN			
1. Subsidie KNAW personeel	93.000	94.000	93.751
2. Subsidie KNAW materieel	68.000	67.300	61.136
3. Subsidie KNAW investeringen	5.000	4.800	4.545
4. Contributies en donaties	16.000	15.084	16.195
5. Overige opbrengsten	1.000	1.524	6.952
6. Donatie Posthumus Stichting	0	0	0
7. Publicaties	1.000	200	1.495
8. Projecten	99.000	97.519	154.261
	278.000	280.427	338.226
LASTEN			
1. Personeel	101.000	103.869	97.241
2. Investeringen	5.000	4.800	0
3. Bureaunkosten	29.000	31.261	24.275
4. Acquisitie	30.000	29.413	35.999
5. Ontsluiting	18.000	18.151	18.151
6. Verenigingsorganen	20.000	23.684	20.914
7. Publicaties	0	0	0
8. Projecten	70.000	61.230	123.551
	273.000	272.409	320.132
Resultaat	5.000	8.018	18.094

Toelichting

Algemeen

De opgenomen begroting 20021 is de herziene begroting, vastgesteld op de bestuursvergadering van 27 maart 2002, en ter kennis gebracht van de ledenvergadering van 7 juni 2001

11. NEHA, Resultaat 2002, herziene begroting 2003 en begroting 2004							
	bedragen in duizenden euro's						
	2002	herziene	resultaat		2003	herziene	2004
	begroting	begroting			begroting	begroting	begroting
INKOMSTEN							
1. Subsidie KNAW personeel	89	93	99		97	98	98
2. Subsidie KNAW materieel	60	63	63		63	63	63
3. Subsidie KNAW investeringen	5	5	5		5	5	5
4. Contributies en donaties	18	16	15		16	15	16
5. Overige opbrengsten	1	1	2		1	1	1
6. Publicaties	2	1	0		1	1	1
7. Projecten	31	99	98		0	31	50
8. Nog te verwerven projecten	25	0	0		25	0	16
Totaal	231	278	280		207	213	250
UITGAVEN							
1. Personeel	101	101	104		105	109	98
2. Investeringen	5	5	5		5	5	5
3. Bureaunkosten	29	29	31		29	29	29
4. Acquisitie	30	30	29		30	30	30
5. Ontsluiting	18	18	18		18	18	18
6. Verenigingsorganen	18	20	24		20	20	20
7. Publicaties	0	0	0		0	0	0
8. Projecten	31	70	61		0	31	50
Totaal	231	273	272		207	242	250
Resultaat	0	5	8		0	-29	0
Toelichting:							
Voor 2004 is taakstellend opgevoerd dat er een resultaat van 16.000 euro behaald moet worden uit op het moment van opstellen van de begroting nog te werven projecten.							

